Megkezdődött a „Nürnbergi Hét"

Luppe főpolgármester fogadta a sajtó képviselőit — Köszönetet mondott Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszternek és munkatársainak — Szombaton nyitják meg a kiállításokat

(A Nemzeti Ujság tudósitójától.) Pénteken délelőtt tiz órakor a Gellért-szálló szalonjában fogadta Hermann *Luppe* dr. nürnbergi főpolgármester a budapesti sajtó képviselőit, akiket a budapesti nürnbergi hét előkészitéséről és bemutatójáról informált. A fogadáson megjelent *Kertész* K. Róbert államtitkár és *Jeszenszky* Sándor miniszteri tanácsos is s ugyancsak részt vett Johann *Dürr* nürnbergi tanácsnok, Nürnberg városának tanfelügyelője is a sajtódélelőttön.

Hermann *Luppe* főpolgármester meleg szavakkal köszönte meg a magyar sajtónak azt a megértést és támogatást, amelylyel a nürnbergi hét előkészitésével foglalkozott s külön szavakban emlékezett meg arról a szimpátiáról, amely a magyar határtól kezdve a tegnap esti Keleti-pályaudvari ünnepélyes fogadtatásig nyilvánult meg.

Luppe főpolgármester Nürnberg művészi életéről

Beszéde későbbi folyamán *Nürnberg művészi életét ismertette.* Nem véletlen az, mondta, hogy *Dürer* Albert és a többi művészek a XIV. és XV. század nagymesterei éppen Nürnberg városát keresték fel, mert ezekben az években Délnémetországnak Nürnberg volt a leggazdagabb és legkulturáltabb városa. A harminc éves háboru, folytatta beszédét, óriási pusztitást végzett a német kulturában s ennek a következménye, hogy a későbbi századokban olasz és francia hatások érvényesültek. De a XIX. században feleszmélt a német nemzet, visszatértek az ősi német kultura forrásaihoz s a német művészet lehengerelte a külföldi hatásokat. Gazdaságilag is fellendült ebben az időben Nürnberg városa, hisz akkor épitették Nürnberg és Fürth között az első német vasutat, aminek a kiépitésével velejárt az ipari kultura fejlődése is.

A német dal jelentőségét méltatta ezután *Luppe* főpolgármester. A férfi kórusok és a dal volt az, amely előkészitette és megalapozta a német egységet s a német kórusok énekszámait Budapesten is előadják a nürnbergi hét keretében.

Hálával emlékezett meg előadása végén a főpolgármester Johann *Dürr* nürnbergi tanácsnok, *Schulz* Frigyes-Traugott dr. tanár és *Maurach* János főintendáns munkásságáról, amellyel lehetővé vált a nürnbergi hét sikeres előkészitése és ugyancsak köszönetet mondott *Klebelsberg* Kunó gróf kultuszminiszternek, *Kertész* K. Róbert államtitkárnak, *Jeszenszky* Sándor miniszteri tanácsosnak, akik a budapesti nürnbergi hét tervét és megrendezését a legnagyobb melegséggel kezelték. Köszönetet mondott az Operaház vezetőségének, amely nemcsak az Opera helyiségét, hanem a zenekart is rendelkezésére bocsátotta a nürnbergieknek, s végül megköszönte *Körmendy* Ervinnek, a Nürnbergben élő magyar festőművésznek tevékenységét, aki a két város cseremozgalmának meginditója volt.

A kiállitások sajtóbemutatója

Hermann *Luppe* nürnbergi főpolgármester sajtó-fogadása után a megjelentek autókon átmentek a *Nemzeti Szalon* helyiségébe. A Nemzeti Szalont a budapesti nürnbergi hét tartamára tökéletesen átalakitották. Az egyes helyiségeket vászonnal boritották be, s ott mutatják be Nürnberg város *iskoláit és iskolaügyi berendezését.* Iskolaügyi szempontból a legtökéletesebb nivón áll Nürnberg városa egész Németországban, s ennek a jele az a sok kis zászló, amely azok fölött a kis házikók fölött leng, amelyek a különböző iskolákat jelzik.

Luppe főpolgármester végigvezette a megjelenteket a különböző termeken s részletesen ismertette a kiállitás egyes osztályait. Külön előadást tartott Nürnberg város iskoláiról és továbbképző intézményeiről.

A Nemzeti Szalonban rendezett kiállitás megtekintése után *Luppe* főpolgármester Johann *Dürr* tanácsnokkal együtt átvezette a sajtó képviselőit a *városligeti Műcsarnokba,* ahol Nürnberg *régi és uj művészeti kiállitását mutatták be.* Az első teremben *Dürer* Albert és *Kupeczky* János művei vannak kiállitva a régi nürnbergi művészek alkotásaival együtt, s itt helyezték el többek között a nürnbergi madonnát, amely 1510. év körül készült s amelyet még sohasem vittek ki a város falai közül. A többi teremben Nürnberg ujabb művészete kerül kiállitásra.

A hősök siremlékének megkoszoruzása

Délben egy órakor többszáz főnyi tömeg gyült össze a fellobogózott millениumi emlékmű körül, ahol a Budapestre érkezett nürnbergiek valamennyien megjelentek, hogy résztvegyenek azon az ünnepélyes aktuson, amelynek keretében *Goldenberger* Xaver Ferenc bajor kultuszminiszter és Hermann *Luppe* nürnbergi főpolgármester megkoszorusták a hősök siremlékét. A nürnbergi vendégek vezetőit és a bajor kultuszminisztert *Kertész* K. Róbert államtitkár, *Berczell* Jenő alpolgármester, *Velics* László müncheni magyar főkonzul és *Tihamér* Lajos miniszteri osztálytanácsos fogadták.

Goldenberger Xaver Ferenc bajor miniszter kezébe vette a bajor kormány hatalmas babérkoszoruját és erőteljes hangon, födetlen fővel mondta német nyelven:

— A magyarok és a mi csapataink közösen küzdöttek a reánk kényszeritett világháboruban. Együtt harcoltak a bajorok a magyarokkal, akik az életüket áldozták a hazájukért, azért, hogy a haza életben maradjon. Fel fogunk támadni, ugy, ahogy Ti is feltámadtok, mondta végezetül, miközben a koszorut az emlékműre helyezte.

Hermann *Luppe* főpolgármester a német nép és Nürnberg város koszoruját tette a siremlékre. A koszorut egyik oldalról Nürnberg város piros-fehér, másik oldalról pedig a német fekete-vörös-aranysárga szalag diszitette.

Berczell Jenő alpolgármester Budapest város közönsége nevében mondott köszönetet a bajoroknak.

Délben két órakor Hans von *Schoen* budapesti német követ szükebbkörü dezsönét rendezett, amelyen *Goldenberger* bajor minisztert és Hermann *Luppe* főpolgármestert, valamint *Walko* Lajos külügyminisztert, *Klebelsberg* Kunó gróf kultuszminisztert és *Kertész* K. Róbert államtitkárt látta többek között vendégül.

Klebelsberg Kunó gróf kultuszminiszter a kiállitáson

Klebelsberg Kunó gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter csütörtökön délután *Petry* Pál államtitkár, *Kertész* K. Róbert helyettes államtitkár, a kultuszminiszterium különféle osztályvezetői kiséretében megjelent a *Nemzeti Szalonban,* hogy megtekintse Nürnberg városának iskolaügyi és kulturkiállitását. A minisztert Hans von *Schoen* német követ, Nürnberg város részéről *Dürr* és *Möhring* kulturtanácsnokok mint a kiállitás rendezői fogadták és akik szakszerüen ismertették a kiállitással kapcsolatban a tanulmányi lehetőségek iskolán kivüli intézményeit. A miniszter másfél órát töltött a kiállitáson és távozása előtt melegen gratulált, ugy a kiállitás gazdagságához és érdekességéhez, mint a szakszerü előadáshoz.

A szombati program

Szombaton délelőtt fél 11 órakor nyitja meg *Petri* Pál államtitkár *Klebelsberg* Kunó gróf kultuszminiszter képviseletében a Nemzeti Szalonban a *nürnbergi Schul- und Bildungswesen*-kiállitást.

Délután 1 órakor pedig a Műcsarnokban lesz a *nürnbergi képzőművészeti kiállitás ünnepélyes* megnyitása, hol a kormányzó képviseletében *Klebelsberg* Kunó gróf kultuszminiszter jelenik meg.

A rendőrség már fél 12 órakor lezárja a Műcsarnok környékét, s csak azokat bocsátják keresztül a rendőri kordonon, akik a székesfőváros és a minisztériumok, vagy a Képzőművészeti Társulat, a német követség által kiállitott meghivót mutatják fel.

A teremben a nürnbergi összes vendégek és Budapest székesfőváros meghivott előkelőségei gyülnek egybe. A betegen fekvő *Sipőcz* Jenő dr. polgármester helyett *Berczel* Jenő alpolgármester üdvözli a nürnbergi vendégeket Budapest székesfőváros nevében. Erre az üdvözlőbeszédre *Schoen* német követ válaszol, utána *Luppe* dr., Nürnberg város főpolgármestere a vendégeket fogadó Budapestet üdvözli, amire *Klebelsberg* Kunó gróf válaszol a magyar kormány nevében. A beszédek elhangzása után az előkelőségeket Friedrich Traugott *Schulz* professzor, a kiállitás itteni rendezője kalauzolja.

Délután 2 órakor a főváros villásreggelit ad a Szent Gellért Szállóban német vendégei tiszteletére. Fél 6 órakor kezdődik az Operaházban *Wagner: Mesterdalnok* dalművének előadása a nürnbergi Operaház személyzetével.

A Nürnbergi Hét egyik érdekes zenei eseménye lesz a nürnbergi *Lehrergesangverein hangversenye* vasárnap délután fél 5 órakor a Deák-téri evangélikus templomban. A nürnbergi Lehrergesangverein a legrégibb dalosegyesületek egyike Németországban, egyenes utóda a hires nürnbergi Mesterdalnok Céhnek és ezen a hangversenyén kifejezésre jutnak azok a mély tradiciók, amelyek őket a régi Nürnberg dalkulturájához füzik. Egyházi zenetörténelmi programot állitottak össze. A modern német egyházi zenét műsorukon Max Reger, a nemrég elhunyt nagy német mester képviseli. Belépődij nincs, a hangverseny alatt a templomba bárki beléphet.

A nürnbergi képzőművészeti kiállitás rendezőit az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat meleg ünneplésben részesitette. *Lukács* György elnök vázolta *Schulz* művészeti főigazgató és társai fáradságos és szakavatott munkáját, ezért neki köszönetet mondott és kiemelte, hogy Magyarország és Nürnberg között szétszakithatatlan kapocs *Dürer* Albertnek, a legnagyobb német művésznek, halhatatlan személye, akinek ereiben magyar vér is folyt. *Schulz* tanár hálásan megköszönte az elismerést és magasztalólag emlékezett meg a meleg barátságról, amely Magyarországot és Nürnberg városát összekapcsolja.

Képzőművészeti kiállitás a Műcsarnokban

A Műcsarnok termeiben kiállitott nürnbergi művészi anyag tulnyomó részben a modern képzőművészet demonstrációja, csupán két nagy teremre való kép és szobor hirdeti Nürnberg képzőművészeti multjának dicsőséges és kulturhistóriai értékü emlékeit. Az olasz reneszánsz fénykorában Köln, Mainz és Augsburg mellett Nürnberg volt a festészet és szobrászat őshazája, ezekben a városokban fejlődtek ki az uj stilusok, az önálló művészeti iskolák és nem véletlen, ha a versenytársak között Nürnberget a művészileg legmegtisztelőbb epiteton ornansszal „A német Firenzének" nevezték. A nürnbergi művészet legszebb virágzásának emlékeit a XV. és XVI. századbeli szobrok és művészi famunkák jelzik, a magaslatok csucsán pedig a magyarvérü, különös művészfiloózfus *Dürer* Albert monumentális figurája magaslik fel a germán Olimpus égboltozatáig.

A régi nagyok termében is *Dürer* a legnagyobb és öt-hat reprezentativ képének kiállitása valóban eseménye az idei művészeti idénynek. Dürer, tudjuk, nem az olajfestészetben, hanem grafikájában a legnagyobb, de azt a kivételes helyet, amelyet a művészettörténelem számára kijelölt, egy-egy képével külön is megérdemelte. Akkor, amikor a német festészet még a gyermekcipőit nyütte és egy kesernyés, az emelkedettség művészi kifejezésére képtelen szolgai naturalizmus technikai nehézségein vérzett, megjelent Dürer a porondon és munkáival olyan magaslatra emelte a germán művészet szinvonalát, hogy csak Lionardo-val és Michel Angelo-val lehetett összemérni. Az a néhány kép, amely bélyeget üt az egész teremre — ugyancsak nagyszerü alkotás. Erő, méltóság, egy aszura érett művészet tömörsége, technikai tökéletessége, a művészi kifejezés páratlan előkelősége jellemzik elsősorban *Zsigmond magyar király* képmását, amely egyike lehetett Dürer utolsó alkotásainak, mert élete utolsó esztendejében festette a képet. De többi képe is az igazi Dürert revellálja, azzal az autenticitással, amelyet az idegenbe vándorolt művészi alkotásokkal szemben mégis csak a szülőföld és munkahely közvetlensége tud megadni.

A régi nürnbergi nagymesterek közül nemcsak tehetsége, hanem személyi körülményei miatt is *Kupeczky* János képei állanak legközelebb a szivünkhöz. Ez a nagyszerü magyar festő élete utolsó éveit Nürnbergben töltötte, polgárjogot szerzett a város nagyjai között és most a német Firenze dicsőségével magyar dicsőséget hirdet a világnak. Képeit együtt látva, csak megismételhetjük nemrégiben leszögezett véleményünket: *Kupeczky* fojtott és nehéz háttérből szomoruan előcsillanó szineivel, képeinek festői felfogásával, kifejezésbeli könnyedségével és fényforrásainak misztikus, sokszor szinte rembrandtosan koncentrált világitásával — nemcsak a magyar pikturának egyik legérdekesebb tehetsége, hanem valamennyi kartársa között is igen előkelő helyre tarthat számot.

Az első nürnbergi mester, az iskolaalapitó *Wolgemut* egy képpel szerepel a tárlaton. Kissé száraz, nehézkes szellemü Szent Anna képe mégis határjelzője és elinditója egy olyan történeti korszaknak, melyből a Wolgemut-tanitvány Dürer kisarjadt. Néhány történeti értékü kép mellett külön is meg kell emlékezni a *Vischer* Péter stilusában készült *Nürnbergi Madonnáról,* ez a kép művészeti kegyhelye a Nürnbergbe zarándokló művészbarátoknak és ezuttal került ki először az ősi város falai közül.

A régiek után különös érzéssel nézegeti az ember a modern mesterek képeit. A XVI. század után Nürnberg inkább művészi hagyományaiból élt, multja egyre fényesedett, de jelene elsatnyult, a München és Berlin, a hatalmas emporiumok vették át a művészi irányitás szerepét. Egy-két évtizeddel ezelőtt azonban ujra pezsgő művészi élet indult meg, Nürnberg ujból önálló központtá vált és a hagyományokkal megszentelt talajból olyan uj flóra fakadt, amely ma már önjogu és előkelő szerepet játszik Germánia művészi életében.

A modern rész rendezése rendkivül ügyesen tagolt, tökéletesen áttekinthető és tiszta képet ad arról, hol tart, hová törekszik a nürnbergi iskola művészete. Kétségtelen, hogy az ilyen eklektikus, minden művészi törekvést magukba foglaló tárlatok egységes stilust, egyirányu, határozott törekvést nem nyujtanak, különösen ha a mult századvég befejezett, lezárt korszakával együtt jelentkeznek a mai idők vajudó, forrongásaiban befejezetlen alkotásaival. Annyi azonban bizonyos, hogy valamennyi stilusban, valamennyi képen a város lélekformáló ereje megérzik és jellemző erővel jelentkezik a szélsőségeket keretbe kényszeritő józanság, a könnyed és szinte tárgyilagos lira, a hagyományok hatására valló erős rajzkultura, amelynek csak járulékos eleme a szin. Az általános szinvonal feltűnően magas és ha kivételesen szuggesztiv erejü tehetségeket nem is találunk a sok kitünő művész között, nem egy olyan is akad, aki szólista lehetne az európai piktura orkeszterében.

Ort Georg ködös, misztikus tárgyu képei kissé *Stuck* hatására utalnak, de világosabb, egyénisége átfüti a hideg régiókban kóborló fantáziát és az élmény elevenségét viszi a képre.

Mayr-Lonoir August képein uralkodik a rajzban korrekt figurális elem, az egyszinü, világos hátterek kerülik a távlati megoldást, hogy a lezárt háttérből annál hatásosabban váljon a finomságokban gazdag portré. *Schiestl* Rudolf tájképei jók, stilusa izzel teli naturalizmus. *Dotzler* Karl világos, levegős, hideg szinekben tartott északi képei norvégiai tanulmányutjának értékes emlékeit őrzik. Legszebb képe, a *Bajor falusi utca,* — a természet költői tükröződése a művész szemében és szivében.

A sok kitünő naturalista után *Werthner* Johann az uj törekvések harcosa. A vaskohók életéből meritett expresszionisztikus képeit, az izzás rakétázó szinhatásai inspirálták. *Vashengermű* cimü képe a legjava munka, amelynek drámai előadása nem nyomja el a festői szempontokat, sőt merész szinösszetételeivel és az érett és öntudatos művészi megoldás befejezett hatását kelti.

Kuch Heinrich képei nagyon érdekesek. Kissé illusztrációszerüen kezeli novellisztikus izü figuráit, előadása mégis rendkivül egyéni és szuggesztiv erejü. Rajzában dekadens finomságok vannak, valami regényirodalmi Botticellizmus, szinei vaskosabbak és összehangoltságukból raffinált technikával sikolt fel egy-egy éles lokálszin, hogy annál nagyobb hatást adjon a regényes mondanivalóknak. *Hangverseny* cimü képe virtuoz munka és előbb-utóbb valamelyik szépművészeti muzeum előkelő darabja lesz.

Hammerlein Karl képviselő társai között a neo primitivizmust, leegyszerüsitett, lokális szinekre izolált tájképei egyszerüségükben is nemesek. *Gering* Andreas öt képből álló fali függöny tervezete, a *Judás* csókja hatalmas munka, nagy formaérzékre és komponáló tehetségre vall, de csoportositásaiban nem túlságosan szerencsés. Grafikája erős, tehetséges.

Körmendi-Frimm Ervin, az évek óta Nürnbergben élő magyar művész szerepel talán legnagyobb kollekcióval a kiállitáson — nem alap nélkül friss, impressziói nagyszerü lendülettel és hatásos közvetlenséggel festi vászonra. *Brill-Ulsamer* Rosa férfias erejü tájképei és *Pöhlmann* Josef egyszerüen előadott szép tájképei mellett *Bayerlein* Hans képeit kell külön is kiemelnünk. Ez az egészen fiatal művész képviseli talán a legprogresszivebb irányzatot a nürnbergiek között, de olyan tehetségesen, hogy szinte valamennyi kitünő művész között legtöbbre kellene értékelnünk. Képein a határozott rajzzal megfogott formák vad erejü szinekben tobzódnak, de minden bántó élesség nélkül. Talán csak néhány modern spanyol mester képein találni ehhez hasonló stilust, amelyet az is jellemez, hogy szinei egyéni középutat találtak a hideg és meleg szinek között és eredeti harmóniájuk olyan friss és szélsőségeiben is olyan művészieseu izléses, prgresszivitásában is olyan egészséges, hogy a fiatal művészt az egyetemes német piktura egyik legizmosabb és legtöbbet igérő tehetségének kell tartanunk.

Ha megemlitjük még, hogy a grafikai rész is méltó a magas szinvonalu festészeti anyaghoz és hogy a szobrászok között Hans *Müller* európai érték, de kitünőek *Muggenhofer* gyengéden modellált finom gyermekfejei és kitünő *Zentgraf* Madonnája is, akkor izelitőt adtunk a képzőművészeti rész gazdagságáról. A kiállitás érdekes része az épitőművészeti terveket bemutató rész és a rendkivül fejlett, művészi horizontokon járó iparművészeti szoba. Az anyag kitünő rendezéséért F. T. *Schulzot,* a nürnbergi muzeumok igazgatóját külön elismerés illeti meg.

Márjás Viktor.

BUTOR-HITEL

készpénzárban. Evtizedek óta közismert **butoráruházunkban** hálószobák, ebédlők uriszobák legkedvezőbb fizetési feltételek mellett kaphatók **„BOG-MIL"** Kereskedelmi Rt. ezelőtt **Balázs és Társa** butoráruháza, VI. Vilmos császár-ut 43. — **Tisztviselőknek kedvezmény!**

Ne fáradjon a táviró hivatalba, adja fel táviratait távbeszélőn.